

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Nr. 93. ANULU XVII.

Telegraful este de două ori pe săptămână: joi și Duminică. — Prenumerările se fac în Săbiu la expeditorii foiei pe afara la c. r. poste, cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate către expeditorii. Prețului prenumerărilor pentru Săbiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

Săbiu, in 23 Novembre (5 Dec.) 1869.

tră provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prințe și țieri străine pe unu 12 fl. v. a. Inseratele se plătescu pentru întreaga oră cu 7. cr. și pentru a două oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Publicăm următoarea adresa de multiamita, trimisa din partea unei comune, Escelentiei Sale Preșantîntului Archiepiscopu și Metropolitu nostru:

Escelentia Văstră! Pre Santite Dle Metropolitu!

Convinsi suntem că Escelentia Văstră mai multă că de 18. ani eroicesce Văti luptatu pentru reînființarea „Metropoliei Române” — carea strabunii nostri cam de două secole o au fostu pierdutu, iera acum'a prin neadormit'a-ti ingrigire, atâtu de grava și solida cunoscuta la totu românulu —, și prin grati'a bunului nostru rege de nou o amu recăstigatu.

Activitatea Escel. Tale este sântita de apăsările nelegali ale bisericei rom. orient. și precățu in numit'a epoca voru fi sbuciumatu vocele rom. după liberalismu constitutionalu bisericescu, pro atățu adi strigăm cu tonu ardiendu și lealu „Viația îndelungata antăitului nostru Metropolitu.”

A-Ti lucratu cu dreptu cuventu asudându pre cararea cea atâtu de sublima pâna ce și comunei bisericesci i a-Ti datu unu feru de supr'aveghiare, dându totu dreptulu, ce i compete dânei, — punendu de base sigura „Statutul Organicu” celu atâtu de pretiosu, lucratu cu multa ostenela de Escelentia Ta.

Primesce dara multumirea noastră omagiala și concede-ne a Vi ură unu întreit, întreit anu, rogându pre Domnedieu, că se Vi întărăscă poterile trupesci și spirituali, că sa poteti conduce și mai departe causele noastre nationale. Sarutândoti sântitele mâni, suntemu Ai Escelentiei Tale.

In Sculfă, 9. Novembre 1869. v.

Umiliti fi
Nicolau Bolocanu vice-prot. și presiedinte comitetului parochialu. Ioanu Beco doc. și notariu com., Ioanu Spanu, Iliă Ianculescu, Nicolae Dragodanu, Alecsiu Biprea, Petru Frențiu, Michaiu Sperniacu, Iosifu Lin'a, Petru Motulescu, Iliă Belu, membrii comit. par., Vasiliu Sporniacu, epitropu, Ioanu Enculescu, epitropu.

Meditatiuni politice.

IV.

Din sistemulu ce eră sa se inangureze, noi românii nu puteamu speră nimic'a, pentru ca elu de o parte nu eră asediatu pre base nationale și nu respectă nici aspiratiunile dreptului istoricu încățu sa ne garanteze vre unu venitoriu mai fericitu. Și Transilvani'a eră ascrisa, cum amu disu, Ungariei și Bucovin'a eră sa se alature la Galiti'a.

Dara nu consideratiunile aceste au impedecat realizarea lui, ci respingerea ce o simțea elu din partea nemților și a Ungariei. Lângă aceste vine a se adauge inca calamitatea generale pentru imperiu, calamitatea, carea a clatinatu imperiulu pâna in temeliele sele și carea e cunoscuta sub cele două numiri funeste, „Sadova” și „Königgrätz.”

Elocuenti'a contelui Andrassy, se dice, și alte influențe a indeplecatu pre Belcredi, după pacea facuta cu Prussia, a nu mai siovași in ceea ce privea Ungari'a. Se dă ministeriulu responsabile unguerescu, prelângă unu acordu, care avea sa reguleze afacerile jumetătiloru de imperiu.

In manifestulu din Septembrie se promise ca constitutiunea deliberata in diet'a Ungariei se va substerne dietelor de ceea-lalta parte de Lait'a. Aceste diete se și intrunira in 19 Novembre (1866). Cele, in cari precumpănă elementulu slavu și cea din Tirolu se pronunțara contra dualismului. Cele, in cari precumpănă elementulu nemțescu in se pro-

testara contra suspenderei constitutiunei din Fauru (a lui Schmerling) și reclamara senatulu imperiale.

Precum vedemu unu nou caosu amenințat regularea organismului internu alu imperiului. Din acest'a in sa trebuie sa credemu, ca barbatulu de statu, ce intrase acum de curendu in servitiulu imperiului, atunci baronulu, iera acum contele Beust, dimpreuna cu contele Belcredi, au cugetatu ca asiă 'lu voru scôte mai bine, deca pre 25 Fauru 1867 voru convocă unu senatu imperiale „extraordinariu”, carele in fapta, că constituanta, se desbata proiectulu de acordu (Ausgleich) lucratu in acelu tempu de diet'a Ungariei. Dara adunarea acest'a se constitua de asiă încățu din 203 voturi celu puțin 120 aru fi fostu pentru federalismu. Proportionea acest'a a provocatu o opusitiune forțe viua in Vien'a și in Pest'a, încățu radimulu federalismului, Belcredi, a trebuitu sa se retraga. Cu acest'a dualismulu fu ga'ta, și Beust, ministru diriginte de atunci a și convocatu unu senatu imperialu ordinariu pentru tierile cislaitane, investitu cu constitutiunea din Fauru și cu acest'a s'a completatu totu odata programulu lui Deak pentru Ungari'a.

In desiertu au fostu tôte reclamatunile slaviloru, afara de poloni, carii se multumira cu denumirea lui Goluchovski guvernatoru in Galiti'a. Deputatii din dietele cislaitane tramisi la senatulu imperiale s'au invoiatu a desbata proiectulu unguerescu și totu odata s'au adoperatu a introduce și in partea apusena a imperiului acelesi institutiuni cari erau acordate in Ungari'a, adeca ministeriu responsabile, retienendu și dietele provinciale.

Lucrulu principalu eră dara facutu pre tôte punctele. O era nouă cu totul fu inangurata și in partea resaritenă și in cea apusena a imperiului.

Elementulu românulu, in transformările aceste, eră avisatu la două centre. La diet'a Ungariei miliōnele din Transilvani'a, Ungari'a și Banato, și sutele de mii din Bucovin'a, mai antăiu la diet'a provinciale a tierii și apoi la senatulu imperialu din Vien'a.

Reclamările celor din Transilvani'a pentru o dieta transilvana resunau, in fati'a permutatiunilor aretate, in desiertu. Acest'a cu atâtu mai vertosu cu câtu și unguerii și sasii din acea țiera se invoiara la abandonarea unei reprezentatiuni in țiera și fără amanare se plecara a recunósce continuitatea reconstituita a legiloru dela 1848.

Din Ungari'a.

Domnule Redactoru! Pre cându voiamu sa ve raportezu despre unele eveneminte mai momentóse din viața publica de aci, pre atunci unu articulu de fondu alu dtuariului mag. opositionalu „Ellenör” intitulatu „Transilvani'a” mi-a atrasu tóta atentiunea, cu atât'a mai vertosu, cu câtu ne atinge și pre noi; de aceea credu, ca nu va fi fara interesu a comunică bateru unele pasagie din elu și cu stimatulu publicu alu pretiuitulu dtuariu „Tel. Romanu.”

Articulu de 3 1/2 colone, pune fatia in fatia natiunea mag. cu cea româna din Transilvani'a, arătându-o pre cea din urma că unu elementu periculosu pentru magiarismulu de acolo. — Preste totu, privindu acelu articulu mai de aproape, l'amu puté impartí in două pârți; partea prima cuprinde o ieremiada pre ruinele natiunei magiare din tempulu principiloru transilvaneni, iera a două o prelegere către natiunea magiara presenta.

Dara sa vedemu, ce dice insusi articulu.
„Ti plânge anim'a, cându cugeti la acea particea frumósă și interesanta a Ungariei. Magia-

rismulu se afla in mare pericululu, mâne poimâne lu inghite romanismulu (oláhság)."

Dupa cum stau in Ardélu elementele fatia in fatia, cari necontenitu se afla într'o fregare resboinica, vedemu o nationalitate progresatoriă, carei'a nu se pôte denegă nici capacitatea nici nisuint'a către cultura. Aceea e elementulu românulu, despre alu cărui trecutu din lips'a de documente și monummente scimú forțe puțin, atât'a inse scimú, ca de mii de ani au traitu o viața elota. In starea acest'a misera ea s'a privitu in viața natiunelor nu mai că materia bruta, a fostu eschisa dela politica, dela guvernare și din societățile mai culte. Acestei impregiurări are de a multumí, ca nu s'a contopitu in elementulu domnitoriu, care simțea in sine destula putere de viața, a lui eră imperati'a și puterea, pentru ce se imparta elu acest'a și cu altulu. Eră o adevărata referinta elota. Insa spiritulu tempului mai nou a pusu capetu acestei referintie; de-si nu adevărata libertate, dara egalitatea au umplutu cu puterea sea cea inresistibila tóta atmosfer'a. — Din elotu a devenitu omu cu cunoscintia de sine, a devenitu cetățienu, și fiindu ca traimu in evolu ideei de nationalitate, au devenitu nationalitate, séu după cum se numesce pre sine—natiune. Acesta desceptare impreunata cu simțulu desvoltatu de nationalitate a adusu cu sine tôte acele patimi, cari le-a fostu plamaditu in sufletele ómeniloru servitutea cea lunga, și miscamintele de astadi arata totu acele simptome, cari caracterisau rescolele slaviloru și resbelele civice. Astfelu e mass'a poporului. Cățu pentru conducatoriulu lui, nici chiaru ei nu s'au pututu eliberá de astfelu de trasuri caracteristice, pre lângă acest'a nu e de negatu, ca la multi se cunósce influența cea demoralisatoriă, ce o a facutu scól'a unei sisteme rele de politica....

Astfelu fiindu poporulu și conducatoriulu lui, mai póta aceste miscaminte nationale și óre-care fatia de unu fanaticismu ascunsu și tiranu.

Periculosu elementu. Și ce sta fatia cu elu? Denervatii stranepoti ai cuceritoriloru, ai eroiloru. O aristocratia ruginita, carea nici pâna in diu'a de astadi nu și-a pututu insosi însufletitoriulu și regeneratoriulu spiritu alu democratice.

Magiarismulu ardeleanu infatísieza o icona in adeveru posomorita. Unde e acea agerime de spiritu, carea a contribuitu atâtu de multu la immultierea averei spirituali pre totu terenulu? Unde e acelu eroismu acea constantia, carei'a avemu se multumimé esistinti'a nostra atâtu că natiune, câtu și că natiune constitutionale? Nici urma nu mai e, căci de privimú impregiuru, acea agerime, acelu eroismu nu se arata nicairi.

— In modulu acest'a continua mai departe scriitoriulu ieremiad'a sea deplangendu starea cea ticăloasă a aristocratiei, arătându, câtu e de predominantă de prejudețele evolui mediu, cum despretiuesce și astadi pre români. Dara mai multu! Despretiuirea acest'a fatia cu românii s'a prefacutu in óre-care temere, cutremuru, se ingrozescé că de unu ce necuratu, cându vede, ca românulu astadi s'a smulsu din starea de mai înainte și se va aventă in regiunile mai inalte ale politicei și societăției, pre unulu că acelu lu privesce că pre servitoriulu, care de pre capra au ajunsu in trasura; se sílesce prin risipirea putentelei averi, ce o mai are, a satisfice ambițiunei. De va tiene multu totu asiă, adauge, atunci românii voru inaintă, pre cându unguerii voru regresá.

Pâna aci tiene plângerea sermanului scriitoriu. Aci in sa și vine in fire, esclamándu: „dara totusi nu e de desperatu. Magiarismulu din Ardélu nu mai este isolatu, ci constituie unu întregu cu magiarismulu din Ungari'a. Mai departe, in mân'a lui e inca

